

Estació FFCC Gelida

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Estació de ferrocarril, a tocar del polígon industrial de La Gelidense.
Alçada: 85

Coordenades:

Latitud: 41.448512716778
Longitud: 1.8653905391693
UTM Est (X): 405227
UTM Nord (Y): 4589169

Classificació

Número de fitxa 08091 - 122
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani
Segle XIX - XX
Any 1864
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Es conserva l'estació i els serveis higiènics, si bé, s'han perdut elements originals de l'entorn de l'estació. En condicions generals bones com a espai d'ús civil, però patrimonialment ha perdut elements i alguns de contemporanis han desdibuixat la visió original de l'estació.

Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Estructural
Titularitat Pública
Titular: Generalitat de Catalunya. Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
Fitxes associades:

[Rel·lotge de l'estació de tren](#)
[Pont FFCC Sant Salvador](#)

Descripció

Segons l'estudi de Rosselló (2016) les principals dades patrimonials de l'edifici de l'estació se centren en els edificis conservats de la seva inauguració.

Construït l'any 1864, originàriament, disposava d'una sola planta a la qual posteriorment se li va afegir una planta superior destinada a l'habitatge del cap d'estació. L'estructura és de planta rectangular, amb dimensions aproximades de 17 x 7 m, i té una coberta de quatre vessants, inicialment realitzada amb teula àrab.

L'edifici conserva la seva estructura original, incloent-hi façanes laterals cegues. Les façanes de l'entrada i les que donen a les vies estan distribuïdes en cinc eixos verticals, amb portals i finestres d'arc rebaixat que estan coronats amb trencaaigües motllurats.

Els acabats inclouen paraments de maó pintat, cornises perimetrals i baixants de fosa vistos que simulen columnes, conferint un aspecte distintiu i funcional a l'edifici.

Història

L'edifici de l'estació data de 1864, però la història de l'actual Línia R4 de Manresa a Barcelona i Sant Vicenç de Calders comença l'any 1854 amb la inauguració del tram de ferrocarril que connectava Barcelona, sortint de l'estació original a la plaça de Catalunya, fins a Molins de Rei. Aquesta ruta es va ampliar posteriorment, arribant a l'estació provisional de Martorell el 1856 i a l'estació definitiva el 1859. L'expansió va continuar fins a Tarragona, iniciant-se el 1865, vinculant-se així amb la història de Gelida amb la inauguració de la línia entre Tarragona i Martorell el 15 d'abril de 1865, gestionada per la Companyia del Ferrocarril de Tarragona a Barcelona i França (TBF). L'any 1891, aquesta línia va ser integrada a la companyia Madrid a Zaragoza y Alicante (MZA). L'electrificació de la línia, realitzada el 1957, va ser un altre moment destacat en la seva evolució.

Posteriorment, el 1941, l'estació de Gelida va ser incorporada a RENFE, reforçant la seva importància en la xarxa ferroviària nacional. El 1986, l'acabament de la doble via entre Martorell i Sant Vicenç de Calders va transformar l'estació de Gelida en un simple baixador, adaptant-la a les necessitats actuals del servei. Finalment, el 2005, la gestió de l'estació va passar a mans d'ADIF.

Des del punt de vista del patrimoni, segons l'estudi de Rosselló (2016), l'arribada del ferrocarril a Gelida va impulsar econòmicament la regió i va ser crucial en el desenvolupament de l'estiueig, reflectint-se en un augment de la població de 1.823 habitants el 1860 a 2.156 el 1887. La construcció de la línia ferroviària va incloure la creació de tres ponts sobre el riu Anoia, formats inicialment per trams rectes amb taulers de gelosia de ferro, reposant sobre pilars i bases de maçoneria. Amb el pas del temps, tot i que els taulers originals han estat reemplaçats, els pilars originals es mantenen en bon estat, destacant-se per haver estat dissenyats amb la previsió de suportar una futura ampliació a dues vies ferroviàries.

Alguns episodis recollits per Rosselló (2016) relaten atacs i moments singulars que ha patit l'estació al llarg dels seus 150 anys de vida. Cal esmentar prèviament el paper imprescindible que ha tingut l'estació durant l'etapa contemporània de Gelida, sense la qual no es podria entendre cap dels motors econòmics d'aquests anys. L'arribada del ferrocarril ha estat un fet cabdal a la història del poble, i l'estació ha estat una de les baules importants de la cadena.

Poc després de la construcció, durant els anys 1872 i 1873, en el context de la tercera guerra Carlina (1872-1876), l'estació i el pont de Sant Salvador van ser escenaris de destacats moviments i accions militars amb la participació de generals carlins com Joan Castells i Martí Miret, així com altres figures rellevants del moviment carlí com Domingo Masachs (el Nas-ratat) i els Cadiraires. Entre les accions, es va intentar un xoc entre dos trens al pont per inutilitzar-lo, un comboi de mercaderies va ser descarrilat, una de les piles del pont va ser barrinada per destruir-la, i l'estació va ser incendiada. Anys després, ja al segle XX, i en context altre cop de guerra civil, després de l'obertura de les presons el juliol de 1936, un ex treballador de l'estació va liderar una onada de violència a Gelida que va començar el 19 de juliol, resultant en l'incendi de l'església parroquial l'endemà. En plena postguerra, el 6 d'octubre de 1940, l'estació de Gelida va ser testimoni de l'arribada d'un tren vestit amb l'esvàstica nazi, transportant membres de l'organització KdF de la colònia alemanya de Barcelona en un acte propagandístic d'exaltació del nacionalsocialisme alemany. Finalment, el 13 d'agost de 1976, un comboi de nou vagons carregats de clorur de vinil procedent de les instal·lacions de Solvay a Martorell va descarrilar aparatosament a l'estació de Gelida, provocant una considerable alarma entre els residents de la zona per la perillositat del carregament.

Bibliografia

ALBET, Josep (1965). "Pont sobre el Riu Anoia". Programa Festa Major 1965. p. 17.

ROSSELLÓ, Joan (2016). "Els valors oblidats del patrimoni ferroviari i viari de Gelida". Programa de Festa Major 2016. pp. 33 - 42.

Enllaços d'interès:

[Línia R4 - història](#)

[Estació de Gelida](#)

[Programa de Festa Major 2016](#)

